

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze keer gaat de rubriek Markt over energie.

De economische malaise van dit moment is niet alleen maar kommer en kwel. De prijzen voor elektriciteit liggen bijvoorbeeld op een relatief laag niveau (figuur 1). Sinds de economische crisis uitbrak in 2008, is de prijs voor elektra als een baksteen gezakt. 'Het is met energie net als met andere producten: op de markt bepalen vraag en aanbod de prijs. Op dit moment draait de economie maar matig en is er minder vraag naar kolen vanuit de industrie. Daardoor is de inkoop-prijs van kolen voor de energiecentrales lager en daalt de kostprijs per kilowattuur. Bovendien is de vraag naar elektra lager als gevolg van de economische situatie', vertelt Harm van der Zanden, adviseur in- en verkoop energie bij DLV. Volgens hem is de energieprijs sinds een jaar redelijk stabiel en dat zal ook nog wel een periode zo blijven. Op de langere termijn wordt energie echter weer duurder. Met andere woorden, is het moment aangebroken om de energieprijzen vast te klikken? Van der Zanden wil zo ver niet direct gaan, want de markt voor energie is onvoorspelbaar: 'Er bestaat voor de energiemarkt geen indicator voor de prijs over twee jaar. Als er morgen een oorlog uitbreekt in Koeweit of er is een natuurramp in een ander olieproducerend land, dan verandert de situatie onmiddellijk.' Voor een veehouder is het geen doen om zelf deze ontwikkelingen op de voet te volgen. Van der Zanden houdt zich voor zijn werkgever bezig met inkoop en verkoop van energie; hij bemiddelt in het afsluiten van contracten tussen energieleveranciers

Zonne-energie niet eerder zo aantrekkelijk geweest als op dit moment

Energieprijs blijft voorlopig stabiel

De energiemarkt is al enige tijd rustig. Economische tegenwind zorgt ervoor dat de vraag naar extra energie voorlopig uitblijft.

Op langere termijn zullen de prijzen echter weer stijgen. Wie slim is, sluit een contract af of gaat zelf zijn energie produceren.

tekst Tijmen van Zessen

en agrariërs. 'Wanneer je de prijs moet vastklikken is moeilijk te zeggen, het is net zo moeilijk als de rente vastzetten. Over twee jaar weet ik wat ik vandaag had moeten beslissen.'

Surfen naar goedkoopste stroom

In de huidige markt kan een melkveehouder met honderd koeien al snel een paar honderd euro verdienen door de prijs van stroom te fixeren. Ook het overstappen naar een andere energieleverancier is al snel interessant. 'Gemiddeld betaal je als kleinverbruiker bij grote partijen als Essent, Nuon en Eneco meer voor de stroom dan bij kleinere leveranciers', weet Van der Zanden. Hij geeft aan dat zo'n 95 procent van de melkveehouders valt onder de kleinverbruikers. Ook in België is het overstappen naar een goedkopere energiemaatschappij steeds meer gemeengoed. 'Op de site vreg.be kunnen melkveehouders de V-test invullen om na te gaan welke aanbieder van energie het goedkoopst is', zegt Tine Degroote. Ze is medewerkster

hernieuwbare energie voor het Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu. Degroote assisteert net als Van der Zanden bij het bundelen van de vraag naar stroom en probeert via groepsaankoop een goedkoper contract af te sluiten. Op een relatief klein bedrijf met veertig koeien en een jaarlijks verbruik van 20.000 kilowattuur levert dit al snel een besparing van 270 euro per jaar. Een gemiddeld melkveebedrijf verbruikt per honderd liter melk ongeveer 5,53 kilowattuur aan stroom.

Alternatieve energiebronnen

Degroote noemt drie stappen om de kosten voor energie terug te dringen. Naast het overstappen naar een andere energieleverancier is dat het besparen op het huidige verbruik. Dat kan met warmte-terugwinning, een voorkoeler of een frequentieregelaar op de vacuümpomp. De derde stap is het zoeken naar alternatieve energiebronnen. 'Vanaf tachtig melkkoeien kan een minivergister interessant zijn, maar daarvoor zijn nog wel aanvul-

verprijs is voor twintig jaar vastgesteld, waardoor een ondernemer weet waar hij aan toe is als hij investeert. Het rendement op zonne-energie ligt in Duitsland op deze manier op zes procent. In België heeft 22,4 procent van de melkveehouders zonnepanelen op het dak, terwijl dat percentage in Nederland op slechts 3,3 procent ligt.

Bijna de helft van de Duitse melkveehouders heeft zonnepanelen

Wie over het Duitse platteland rijdt, zal het direct opvallen: het ene na het andere gebouw is bedekt met zonnepanelen. In Duitsland heeft bijna de helft van de melkveehouders zonnepanelen op het dak. Dat blijkt uit recente cijfers van AgriDirect, vastgesteld op bedrijven met ten minste vijftig koeien.

De Duitse overheid subsidieert elk kilowattuur dat als groene stroom geleverd wordt. De vergoeding voor geleverde stroom is 28 cent per kilowattuur en voor de stroom die de ondernemer zelf gebruikt, krijgt hij ook nog 12 cent per kilowattuur. Op het moment dat hij stroom van het net afneemt, betaalt hij daarvoor 25 cent. De minimale terugle-

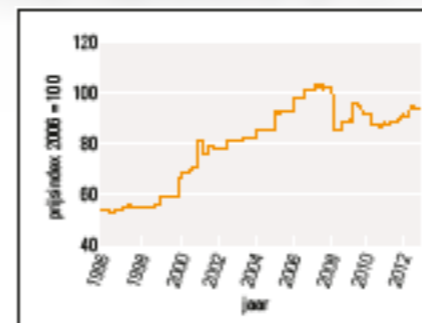
Melkveehouder
Gerben Iemhoff, Radewijk

'Ik woon honderd meter van de Duitse grens. Voorbij die grens is er geen dak te vinden zonder zonnepaneel. Drie weken geleden hebben wij ook in zonnepanelen geïnvesteerd: met zeventig panelen voorzien wij in een derde van het stroomverbruik voor onze negentig koeien.' 'Er zijn in de landbouw niet veel investeringen die zich in tien jaar terugverdienen, maar deze doet dat wel. Voor mij omdat de helft van de kosten zijn vergoed via een subsidie, maar ook in het algemeen nu het mogelijk is om te salderen voor eigen verbruik.' 'Ik verwacht dat de kosten voor energie stabiel blijven zolang de economie in zwaar weer zit. Vastklikken van prijzen is daarom niet aantrekkelijk. Wel vind ik het altijd zinvol om na te gaan wat je kunt besparen door van energieleverancier te veranderen. Hoewel de kosten voor energie bij ons lager zijn dan één cent per kilo melk, is het voordeel dat je pakt snel verdiend.'

Daarvoor is 600 vierkante meter zonnepanelen nodig, mits het dak op het zuiden ligt. Al met al een investering van zo'n 100.000 euro.

Toch nog een fors bedrag? 'Dat is een fors bedrag, maar het gaat om het rendement op zo'n investering. Kijk naar wat het oplevert, niet naar wat het kost. Het rendement ligt boven de vijf procent en het risico is vrij laag. De panelen hebben een productieggarantie van 25 jaar en leveren na die tijd nog ongeveer tachtig procent van hun oorspronkelijke vermogen. Bovendien kost een zonnepaneel in vergelijking met andere vormen van alternatieve energie nauwelijks arbeid.' Zonnepanelen zijn de afgelopen jaren zo'n dertig procent goedkoper geworden. Afhankelijk van de fiscale voordelen varieert de terugverdientijd tussen de tien en de vijftien jaar. |

Figuur 1 – Trend in de prijs van elektriciteit (bron: CBS)

lende investeringen nodig. Een windturbine is het snelst rendabel, maar die vereist vaak een langdurig vergunningsproces. Iets wat weinig rompslomp oplevert en vlot haalbaar is, is het installeren van zonnepanelen', weet Degroote.

Helaas is per 1 augustus de subsidie op zonnepanelen in België verlaagd van 230 euro per duizend kilowattuur naar 90 euro per duizend kilowattuur. 'De over-

heid baseert zich daarbij op een terugverdientijd van tien jaar.' Toch kan een zonne-installatie tot 10 kilowattuur volgens haar nog steeds uit. Met een terugdraaiteller is het mogelijk om de tekorten aan energie tijdens de nacht weg te strepen tegen het overschot overdag. In Nederland is dit zogeheten salderen ook mogelijk voor grotere installaties. Bij de meeste energieleveranciers is het sinds dit jaar mogelijk het eigen verbruik aan stroom volledig te salderen. Wie meer produceert dan de eigen behoefte ontvangt van de energiemaatschappij nog zeventig procent van het kale leveranciersstarief, zonder belastingtoeslag.

Dik vijf procent rendement

Jan Onne Bosman, een collega van Van der Zanden, adviseert veehouders dan ook om alleen te investeren in een systeem dat toereikend is voor de eigen behoefte. Een bedrijf met honderd melkkoeien verbruikt volgens Bosman ongeveer 75.000 kilowattuur per jaar.